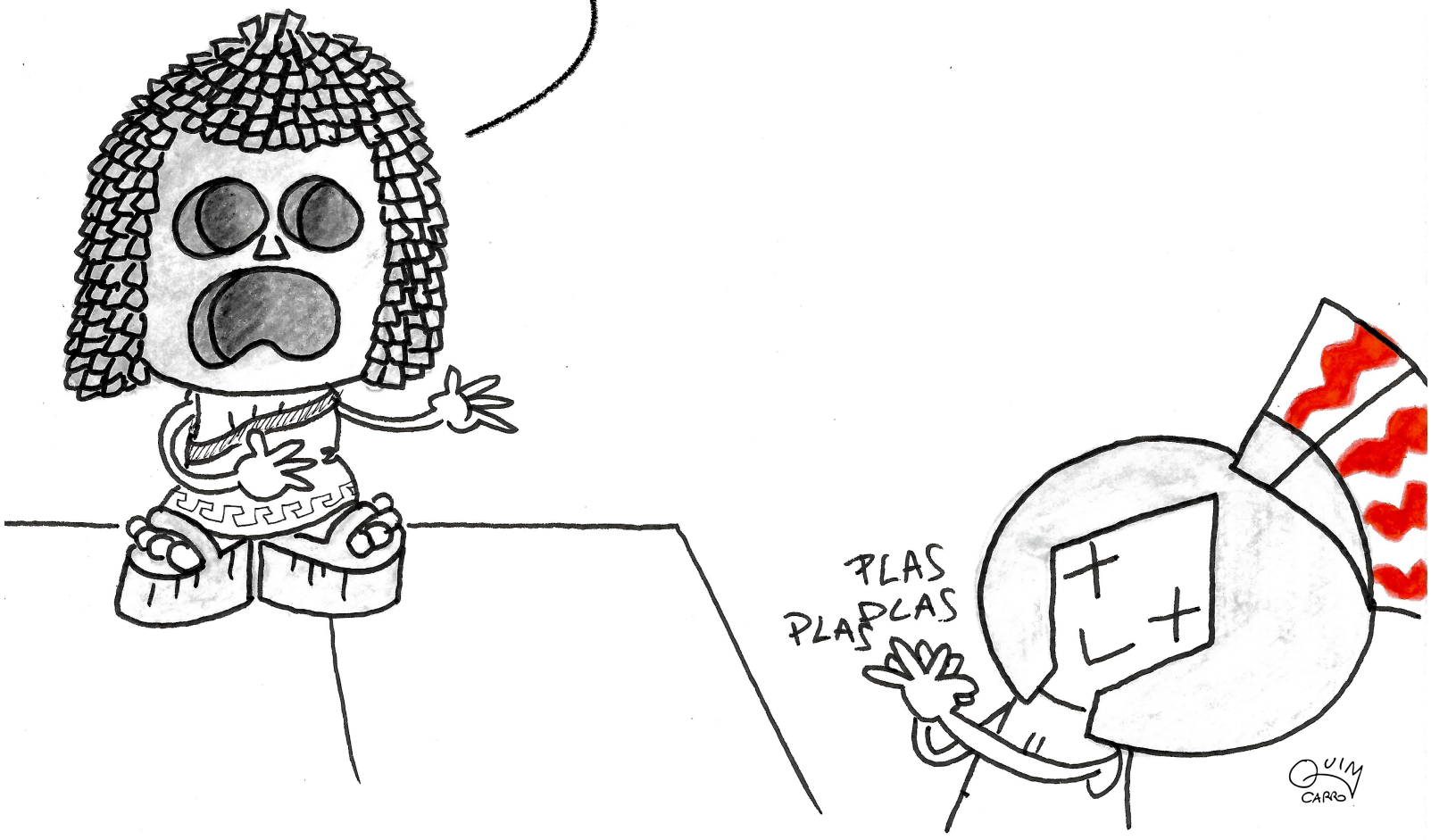
V: FÒRUM DE LA COLÒNIA I TEATRE





JULI CÈSAR VA CONVOCAR A TÀRRACO UNA ASSEMBLEA PROVINCIAL

I DIUEN QUE LI VA ATORGAR EL TÍTOL DE "COLONIA IVLIA URBS TRIUMPHALIS", FET QUE LI DONAVA UN CARÀCTER ESPECIAL

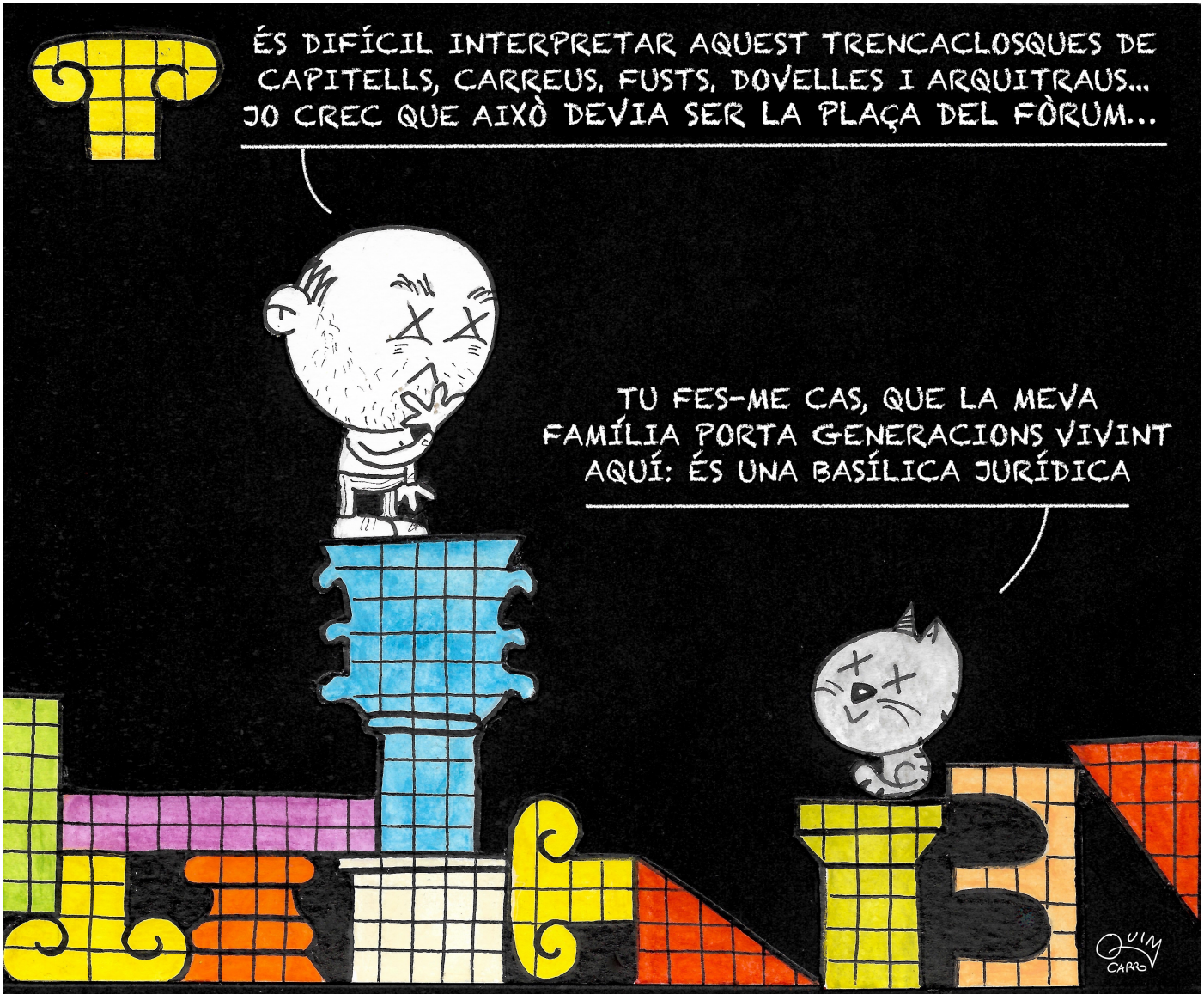
Això de la vinyeta és un canvi de jaqueta en tota regla. Inicialment la placa voltejada estava dedicada a Pompeu, però el 49 aC, quan el seu enemic Juli Cèsar arriba a Tàrraco, se li dóna la volta i l'altra banda se li dedica a Publi Muci Escèvola, lloctinent de Cèsar. Avui podem veure aquesta inscripció al MNAT.



ENTRE 1928-30, DEGUT A LA SEVA EXPANSIÓ, ES FAN UNES EXCAVACIONS A LA CIUTAT

I ES TROBEN RESTES DEL FÒRUM DE LA COLÒNIA AL VOLTANT DEL MERCAT

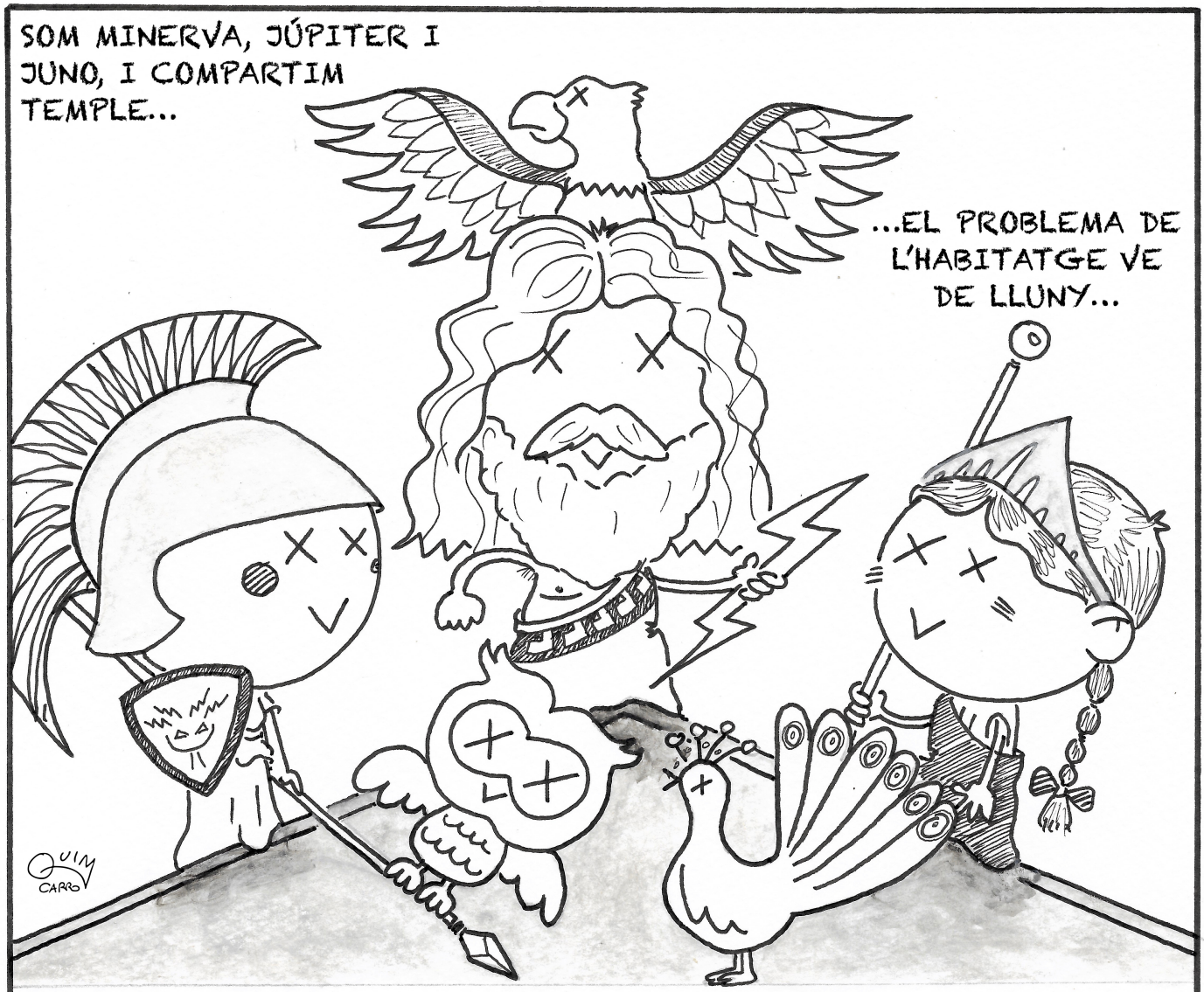
A mitjan segle XIX s'inicia la urbanització de la part baixa de Tarragona. Es documenten nombroses troballes arqueològiques, com les que Bonaventura Hernández Sanahuja, arqueòleg i primer director del Museu Arqueològic, va descobrir durant el traçat del carrer Soler. Anys després, mossèn Joan Serra Vilaró realitza l'excavació il·lustrada en aquesta vinyeta. La destral de doble tall que veiem en primer pla forma part d'un relleu a la façana exterior de la basílica que representaria el domini de Roma sobre totes les nacions.



DURANT ANYS VA HAVER-HI UNA INTERPRETACIÓ ERRÒNIA DE L'ENTORN: NO HO CRITIQUEU, NO SERIA JUST

NO ERA PAS SENZILL DETERMINAR QUE HI HAVIA RESTES DE L'EDIFICI ON IMPARTIA JUSTÍCIA EL MATEIX AUGUST

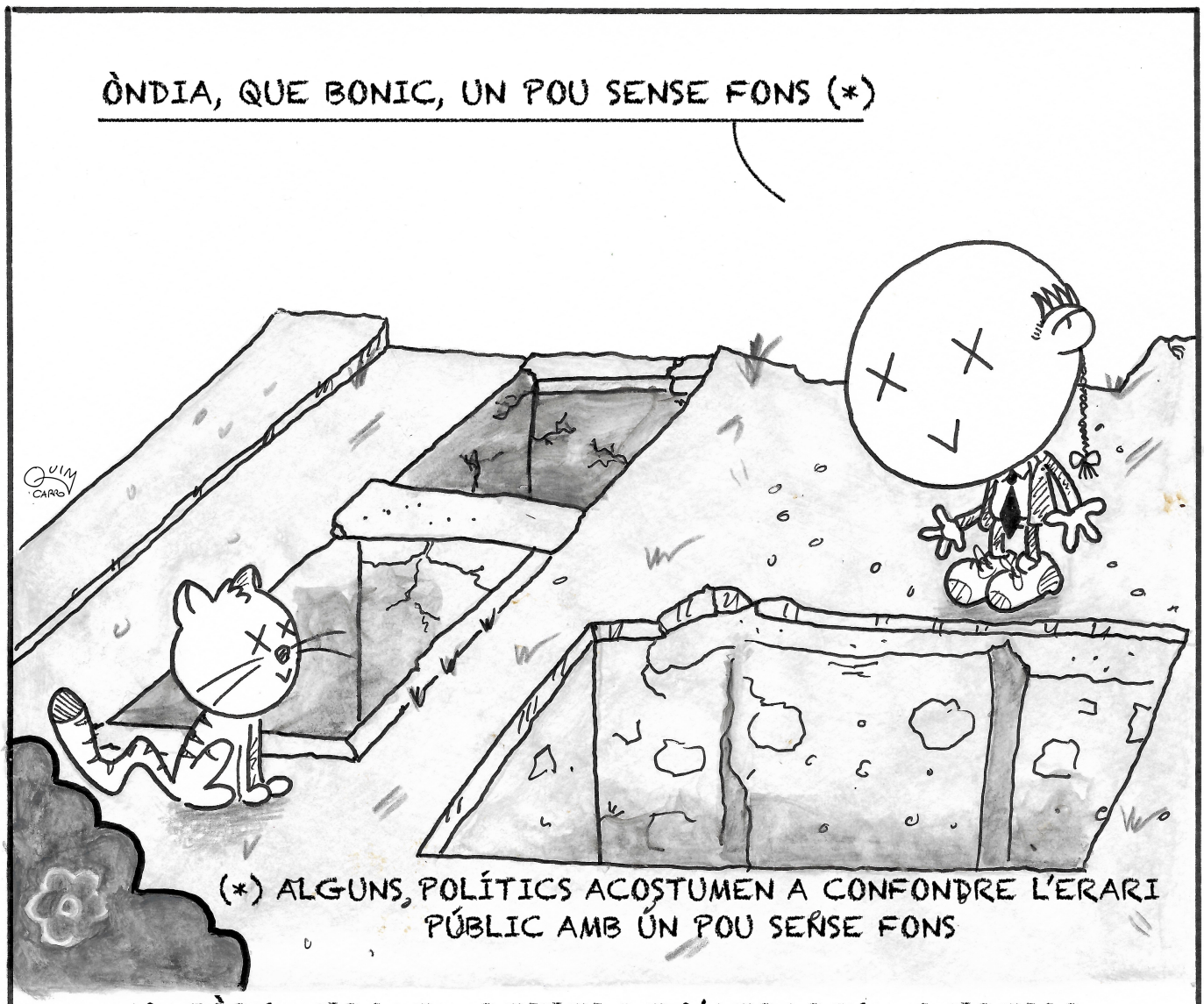
La seva pròpia denominació ens pot induir a error i fer-nos pensar que la basílica del Fòrum de la Colònia era una construcció religiosa, però a l'antiga Roma les basíliques eren grans edificis públics que servien com a seus judicials, administratives i comercials. És al segle IV, en promulgar-se el cristianisme com a religió oficial de l'imperi, quan algunes basíliques es transformen en temples; no només això, les noves esglésies es construeixen adoptant aquesta mateixa forma.



EL FÒRUM ERA EL CENTRE NEURÀLGIC DE TÀRRACO: AQUÍ ES REUNIEN EL CLAUDI, LA POPEA, EL CAIUS O L'AGRIPINA

PERQUÈ HI HAVIA COMERÇOS, JUTJATS, ESTÀTUES I UN TEMPLE DEDICAT A LA TRÍADA CAPITOLINA

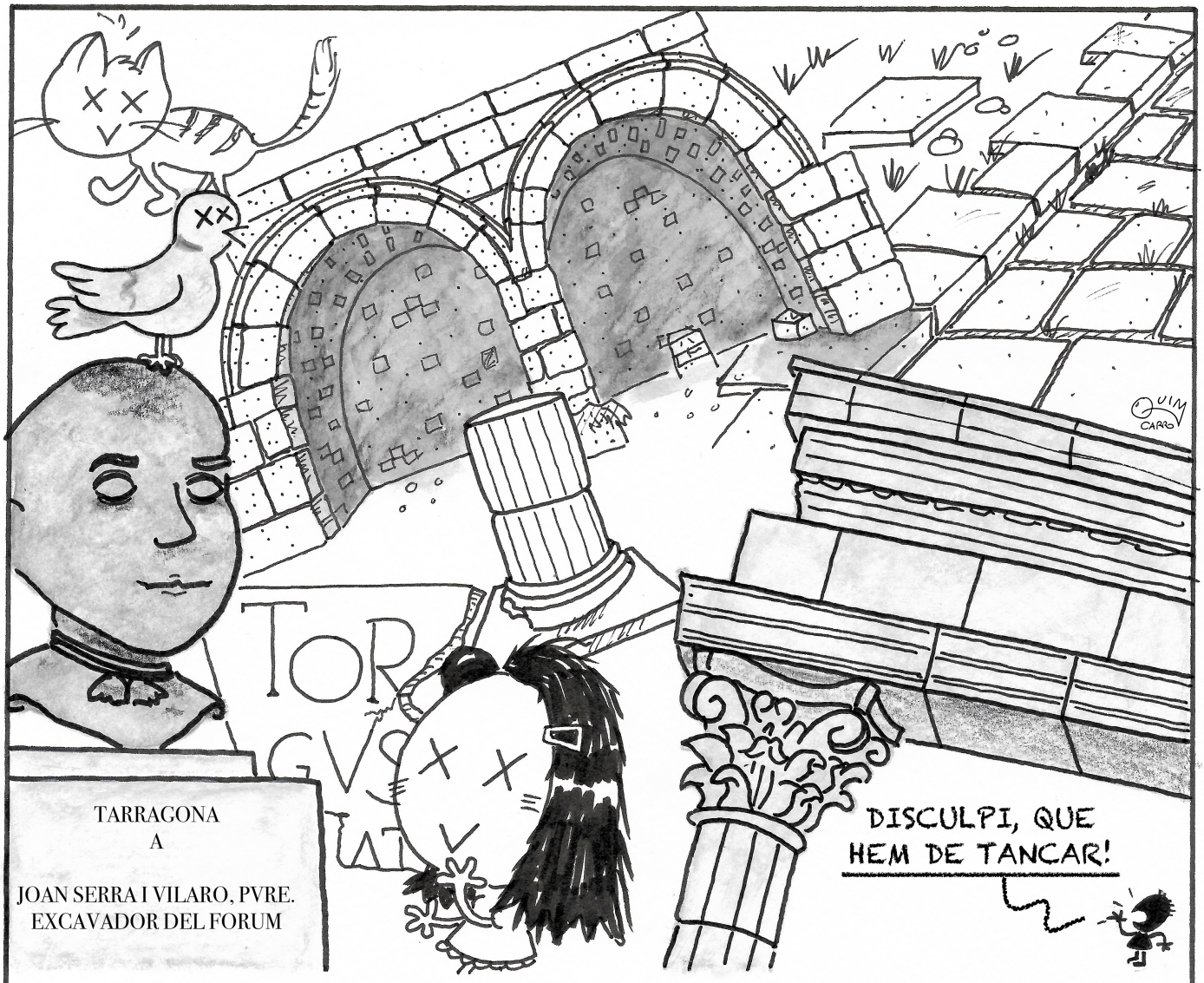
A les excavacions del fòrum es van trobar restes d'un temple. El fet que tingués tres sales de culte o *cellae* significa que estava dedicat a l'anomenada tríada capitolina: Júpiter, Juno i Minerva. Tres són també les fases arquitectòniques de construcció de l'edifici, que equivalen a tres temples successius en el temps, cada cop més grans i superposats sobre el mateix podi.



AL FÒRUM TROBEM RESTES DE L'AERARIUM O TRESOR MUNICIPAL,

ALS DIPÒSITS SUBTERRANIS DEL QUAL ES CUSTODIAVA UN DINERAL

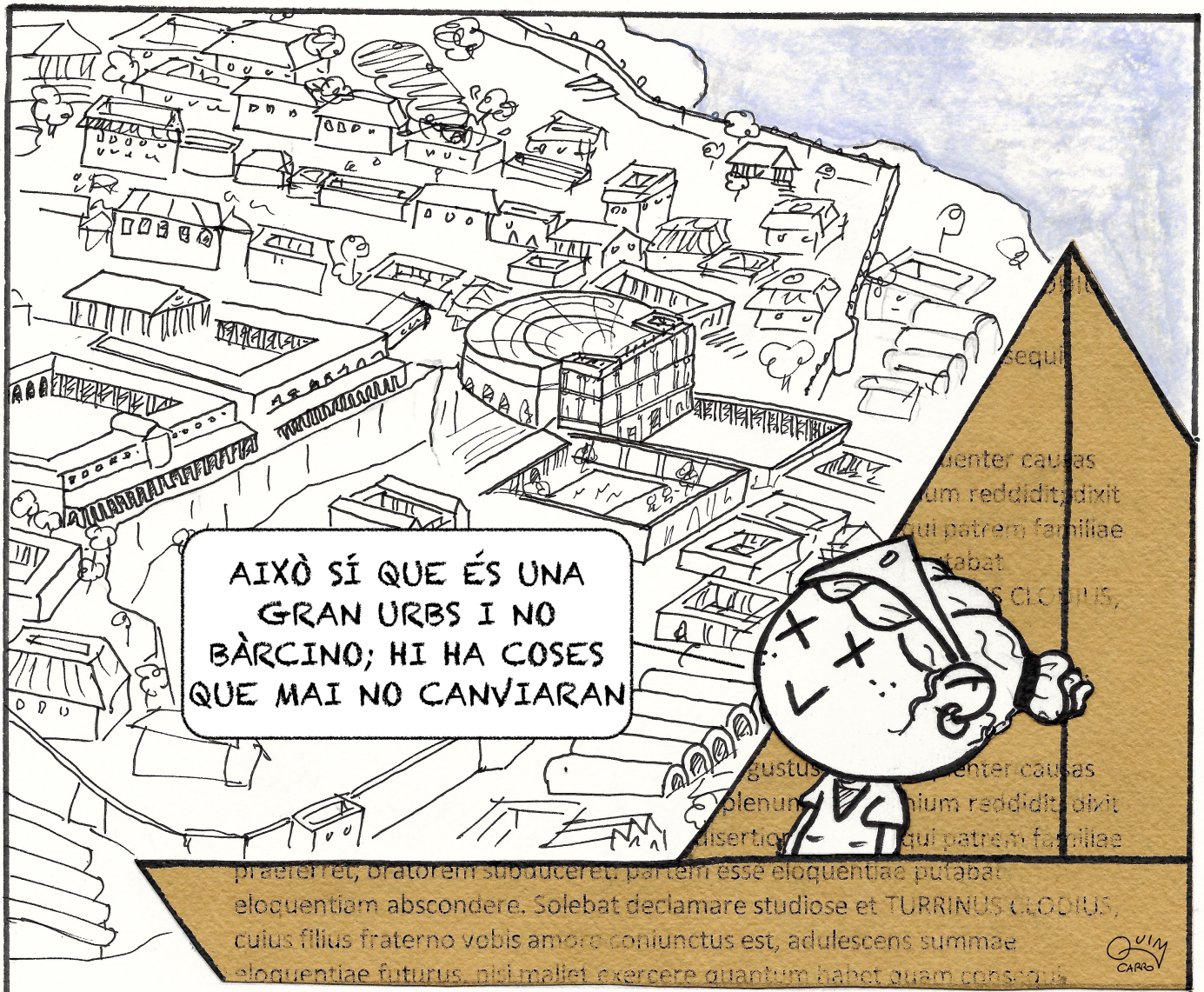
L'*aerarium* o la sala del tresor públic era l'edifici on es custodiaven els impostos recaptats als ciutadans i gestionats pels magistrats. Unes ranures als laterals dels dipòsits demostren que es tancaven amb unes cobertes, segurament de bronze. Durant les excavacions encara es van trobar *in situ* alguns denaris de plata.



HI HA MONUMENTS QUE S'ENTENEN D'UNA ULLADA, ALTRES S'HAN DE VISITAR AMB CALMA I PARSIMÒNIA

I AIXÒ ÉS EL QUE PASSA AMB EL FÒRUM DE LA COLÒNIA

Les restes trobades durant les excavacions de principis del segle XX es van salvar de la destrucció, però van ser abandonades. Es van iniciar anys de litigis sobre el seu destí, que van acabar el 1954, en ser declarades conjunt historicoartístic. El 1967-1968, sota la direcció de l'arquitecte A. Ferrant, s'enjardina i reconstrueix el Fòrum com a parc arqueològic. Tot i la seva importància, aquests treballs no van tenir el rigor documental necessari. Les excavacions i obres de rehabilitació del 2025-2026, però, han facilitat la comprensió del monument i la seva accessibilitat.



AMB EL TEATRE I LA REFORMA DEL FÒRUM DE LA COLÒNIA, TÀRRACO EXHIBIA UNA IMATGE DE GRAN MAJESTUOSITAT

DISSENYADA PER PODER-LA CONTEMPLAR DES DELS VAIXELLS QUE RECALAVEN A LA CIUTAT

A l’igual que l'aqüeducte de les Ferreres servia per impressionar el que arribés a Tàrraco per terra, la façana marítima de l'època d’August mostrava la magnificència de la ciutat a qui arribés per mar. El teatre, construït en pedra durant la primera meitat del segle I dC, va ser el primer gran recinte d'espectacles de la ciutat, abans que el circ i l'amfiteatre. Tanta significació tenien aquests edificis públics que, per aixecar el teatre, es van destruir instal·lacions portuàries, malgrat la vital importància del transport i el comerç marítim.



EL TEATRE DATA DEL SEGLE I dC, I LA SEVA GRADA, AMB TRES NIVELLS, TENIA CAPACITAT PER A 6.000 ESPECTADORS

L'ESCENARI, DECORAT AMB ESTÀTUES I COLUMNES, DISPOSAVA DE TRES PORTES PER A L'ENTRADA DELS ACTORS

Les graderies d'un teatre romà es desenvolupaven en planta fins a assolir els 180 graus, mentre que les d'un teatre grec superaven aquest angle fins a abastar dos terços, o més, del cercle. El teatre de Tàrraco, construït amb pedra del Mèdol, podia acollir uns sis mil espectadors, distribuïts segons la classe social; conservem part de les cinc primeres grades, reservades per a les elits. Posteriorment, el recinte va ser folrat amb marbre, i aquestes files encara conserven plaques d'aquest material. També es va fer un espai enjardinat annex presidit per una font monumental, l'aigua de la qual anava a parar a un estany central.



EL TELÓ ES RECOLLIA EN UN FOSSAT SITUAT DAVANT DE L'ESCENARI: BAIXAVA AL PRINCIPI DE L'OBRA I PUJAVA AL FINAL

MITJANÇANT UN SISTEMA DE POLITGES, CORDES I CONTRAPESOS QUE ERA ACCIONAT PEL PERSONAL

La successió de forats que veiem a la il·lustració (extreta d'una fotografia de les excavacions del 1977) correspon als pals i contrapesos del gran teló que estava situat davant de l'escenari. Els teatres romans no estaven coberts; així que, al contrari d'avui, el teló baixava per iniciar la representació i pujava per finalitzar-la. L'assistència era gratuïta, ja que els nous càrrecs municipals estaven obligats a sufragar aquests espectacles.

POLÍTICA, RELIGIÓ I ESPECTACLES ESTAVEN MOLT LLIGATS; ALGUNES PROCESSONS S'INICIAVEN AL FÒRUM I ACABAVEN AL TEATRE



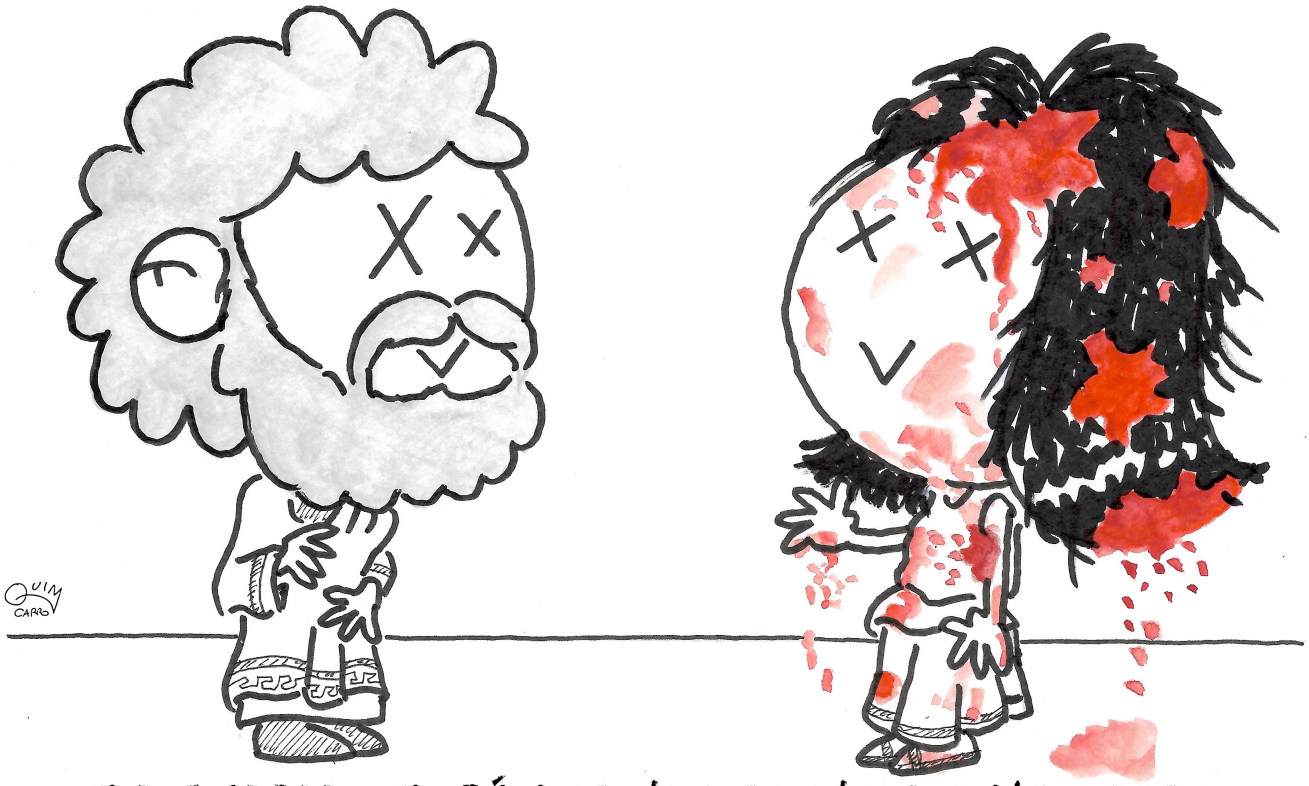
A L'ORCHESTRA HI HAVIA UN ALTAR DEDICAT AL CULTE DELS EMPERADORS

DE MARBRE BLANC, PERÒ ORIGINÀRIAMENT PINTAT DE VISTOSOS COLORS

Aquest altar, consagrat a la divinitat d'August, se situava al centre de l'*orchestra*. També relacionada amb el culte imperial és la troballa de nombroses estàtues que decoraven la façana escènica. Es tracta d'imatges d'August i la seva família, i també d'altres emperadors divinitzats, com Claudi o Domicià. Avui dia es troben al MNAT, on figuren en exposició.

VENS AMB MI AL TEATRE PER VEURE UNA COMÈDIA DE PLAUTE?

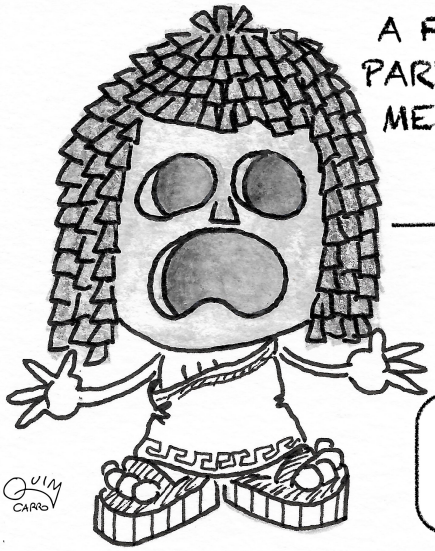
NO, EM SAP GREU. ARA VINC DE L'AMFITEATRE



ELS GUSTOS DEL PÚBLIC VAN CANVIAR I L'EDIFICI LENTAMENT VA SER ABANDONAT

HOM PREFEREIX EL CIRC I L'AMFITEATRE PER VEURE CURSES O EXECUCIONS DE CONDEMNATS

Les estratigrafies parlen d’un abandonament gradual del teatre entre els segles II i III dC. S’han trobat estrats d'aquesta època omplint els desguassos del recinte; i un sistema de drenatge col·lapsat, i per tant no operatiu, pot ser un senyal d'abandonament d'un edifici. Els tarragonins havien perdut l'afició pel teatre: preferien les curses de carros i les lluites de gladiadors.



A FINALS DEL SEGLE XIX ES CONSERVAVA GRAN PART DE LA GRADERIA DEL TEATRE. POSTERIORMENT VA SER DESTRUÏDA PER DIVERSOS MOTIUS

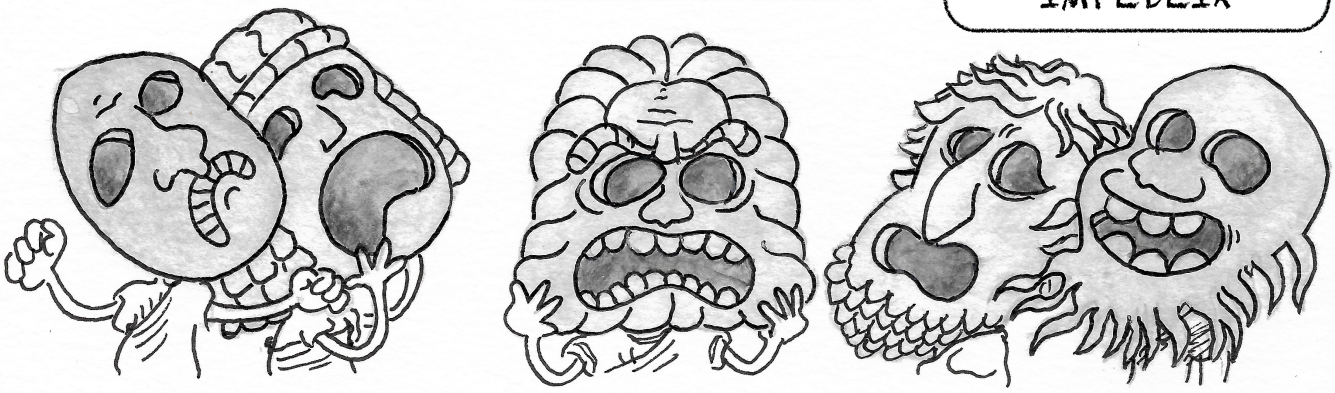
CONSTRUCCIÓ D'UNA FÀBRICA D'OLI

ES BUIDA LA CÀVEA PER CONSTRUIR-HI DIPÒSITS GEGANTS

S'AIXECA UNA EMPRESA VINÍCOLA

EL 1977 HOM PRETÉN CONSTRUIR HABITATGES

LA PRESSIÓ POPULAR HO IMPEDEIX



AL TEATRE DE TÀRRACO ES REPRESENTAVEN TRAGÈDIES, FARSES ATELANES, PANTOMIMES O COMÈDIES

DURANT EL SEGLE XX, PERÒ, VAN PREDOMINAR LES TRAGÈDIES

Les sabates de plataforma que calça el personatge s'anomenen coturns: els usaven els actors a l'hora de representar tragèdies per aparèixer més imponents en escena. Des d'aquesta altura, el nostre protagonista pot contemplar l'evolució del seu estimat teatre: les manifestacions ciutadanes del 1977 van impedir que s'hi construïssin blocs de pisos; però es va iniciar un llarg període de plets que van paralitzar la recuperació de l'entorn. Després de la resolució judicial i la declaració com a Patrimoni de la Humanitat, s'hi han pogut fer diverses actuacions, com ara un mirador o una estructura de varetes d'acer que dibuixa el contorn original de l'edifici.